

gemeente

Weststellingwerf

Raadsnotitie burgerparticipatie:

*de veranderende rol van de gemeenteraad van
de gemeente Weststellingwerf op weg naar 2020*

Raadsnotitie burgerparticipatie: de veranderende rol van de gemeenteraad van de gemeente Weststellingwerf op weg naar 2020

Verantwoording

Even terug in de tijd. Terug naar maandag 12 september 2011. Op deze dag hield Jacques Wallage een inspirerende inleiding over burgerparticipatie. Het was een inleiding op de gezamenlijke werkconferentie voor de gemeenteraden van Oost- en Weststellingwerf dat ging over het rapport van de Raad voor het Openbaar Bestuur, met als thema: burgerparticipatie. Op die betreffende maandag werd de basis gelegd om burgers te betrekken bij de vormgeving van het beleid waarvoor de raad van Weststellingwerf verantwoordelijk is.

Tijdens raadsbijeenkomsten in 2012 die volgden op de bijeenkomst van 12 september, is de raad op zoek gegaan naar de betekenis van burgerparticipatie. Tevens is nagedacht over de manier waarop gemeente Weststellingwerf burgers en instellingen daarbij zou kunnen betrekken. Zowel de Vereniging Kleine Dorpen (VKD) als burgers en andere instellingen zijn aanwezig geweest bij een raadsbijeenkomst (resp. 11 oktober 2012 en 21 januari 2013). Dit zijn immers de mensen die uiteindelijk zelf de burgerparticipanten vormen. Hun betrokkenheid in deze fase van het proces werd daarom zeer op prijs gesteld.

De bijeenkomst met de VKD en vertegenwoordigers van plaatselijke belangen was ronduit positief te noemen. De VKD heeft laten weten zeker een rol te willen vervullen in de ontwikkeling van burgerparticipatie. Dat duidelijke signaal maakt dat de raads werkgroep van mening is dat burgerparticipatie onontkoombaar is.

De gemeenteraad die dit traject aanvankelijk initieerde, heeft een raads werkgroep ingesteld die het voorbereidingsproces begeleidt. Deze notitie is het resultaat daarvan en bevat aanbevelingen over het vervolg.

De samenstelling van deze werkgroep was als volgt:

Frans Prins – Groen Links

René de Klein – PvdA

Ronald Westenberg – PvdA

Annet ter Horst – Vuist CDA

Han de Nekker - VVD

Jacob de Wolf – Weststellingwerfs Belang

Sippe Bron – lijst Bron

Dirk Dubling – VVA

Wat is burgerparticipatie?

‘Organiseer bewust, actief en planmatig betrokkenheid van burgers, bedrijven of maatschappelijk middenveld bij besluitvorming’

De raads werkgroep van Weststellingwerf stelt zich daarbij de volgende, aanvullende definitie voor:

“Burgerparticipatie is het proces waarbij gemeente, instanties, betrokken burgers en eventueel externe deskundigen samen vorm en inhoud geven aan, en het realiseren van, (delen van) plannen of beleid. Een open houding en een vooraf vastgestelde aanpak liggen daaraan ten grondslag. Het proces is gericht op het benutten van elkaars deskundigheid en het verhogen van draagvlak voor te nemen beslissingen.”

Deze definitie vormt het uitgangspunt voor het invullen en vormgeven van burgerparticipatie in onze gemeente. Uit deze definitie blijkt dat participatie kan plaatsvinden in verschillende fasen van het beleidsproces:

- agendering
- voorbereiding
- besluitvorming
- uitvoering
- evaluatie van beleid

Dit is voor Weststellingwerf overigens niet nieuw. De burger wordt al, afhankelijk van het onderwerp, op verschillende momenten in beleidsprocessen betrokken. Elk burgerparticipatietraject wordt zodoende op een andere manier ingevuld. Het is van belang daarin vooraf keuzes te maken. Elke partij moet goed weten wat van haar wordt verwacht - en op welk moment zij die specifieke rol moet vervullen.

Welbeschouwd is participatie van burgers bij gemeentelijk beleid dagelijkse praktijk. Collegeleden, raadsleden en ambtelijk medewerkers zijn immers continue in gesprek met ‘degenen die bestuurd’ worden. Dit betekent dat bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid - in meer of mindere mate - steeds sprake is van betrokkenheid van burgers, bedrijven en het maatschappelijk middenveld.

Wanneer wij spreken over *burgerparticipatie* hebben wij het niet zozeer op deze dagelijkse praktijk, maar op het *bewust, actief en planmatig organiseren van betrokkenheid van burgers, bedrijven of maatschappelijk middenveld bij besluitvorming*. Vaak wordt gedacht aan processen die gericht zijn op beleidsontwikkeling, maar ook wettelijke verplichte inspraakprocedures vallen onder burgerparticipatie, evenals informatiebijeenkomsten over bijvoorbeeld een nieuwe wet of nieuw plan. Deze niveaus van burgerparticipatie zijn in schema weer te geven (zie schematisch overzicht participatieniveaus).

Schematisch overzicht participatieniveaus

Participatie-niveau	Doel	Terugkoppeling	Voorbeeld	Uitkomst/mate van invloed
0. Informeren	Informeren (ev. Overtuigen) van belanghebbenden	Nee	Informatieavonden	De uitkomst is een geïnformeerde doelgroep/actor.
1. Raadplegen	Toetsing aan oordeel belanghebbenden	Ja, achteraf motiveren inbreng	Inspraak - bijeenkomsten	De uitkomst is inzicht in hoe de doelgroep over een bepaald onderwerp denkt. De uitkomst wordt ter kennisgeving opgevat
2. Adviseren	Inbreng betrekken bij besluitvorming	Ja, zoveel mogelijk direct	Klankbord -groepen Nota's van Uitgangs -punten	De uitkomst is een advies van de doelgroep aan het bestuur over de gewenste richting. Het bestuur moet argumenten geven waarom zij het advies wel of niet overneemt. De uitkomst wordt meegewogen.
3. Coproduceren	Gezamenlijk tot een oplossing komen met optimaal draagvlak	Ja, ter plekke en later	Dorpenbudget (Groen onderhoud Boijl)	Samen met een andere partij komt het voorstel inhoudelijk en/of financieel tot stand.
4. Zelfontwikkeling	Maximale bundeling van kennis en middelen	Door burgers zelf		Het bepalen van de uitkomst is niet meer aan het gemeentebestuur.

Bij de toepassing van burgerparticipatie is het van belang vooraf duidelijk aan te geven met welke verwachtingen de partij wordt uitgenodigd en op welk niveau de partij mag participeren. Dat voorkomt achteraf teleurstellingen. Nazorg is minstens zo belangrijk: zorg ervoor dat voor iedereen helder is wat er gebeurt met de resultaten van het participatieproces.

Waarom burgerparticipatie?

Burgerparticipatie als fenomeen - daar kun je als lokaal bestuur niet meer om heen. De Raad voor het Openbaar Bestuur ging ons al voor in deze discussie en bij meer dan de helft van de gemeenten in Nederland heeft het geleid tot een aanpassing van de manier waarop de lokale overheid met burgers, bedrijven en instellingen omgaat.

De twee **belangrijkste argumenten** voor burgerparticipatie zijn:

- Burgerparticipatie draagt bij aan het vergroten van draagvlak bij allerlei plannen die de gemeente initieert, en:
- de gemeente kan haar voordeel doen met de deskundigheid van burgers.

De gemeenteraad erkent dat het college van burgemeester en wethouders al op veel manieren burgers probeert te betrekken bij zijn eigen beleidsvormgeving. Dat bleek al uit de nota van de rekenkamercommissie '**de participatieladder op en neer**'. Dat echter meer structuur nodig is in die processen, blijkt uit het feit dat niet duidelijk is wanneer het college burgerparticipatie toepast. In deze nota staat onder meer hoe we dat beter kunnen vormgeven.

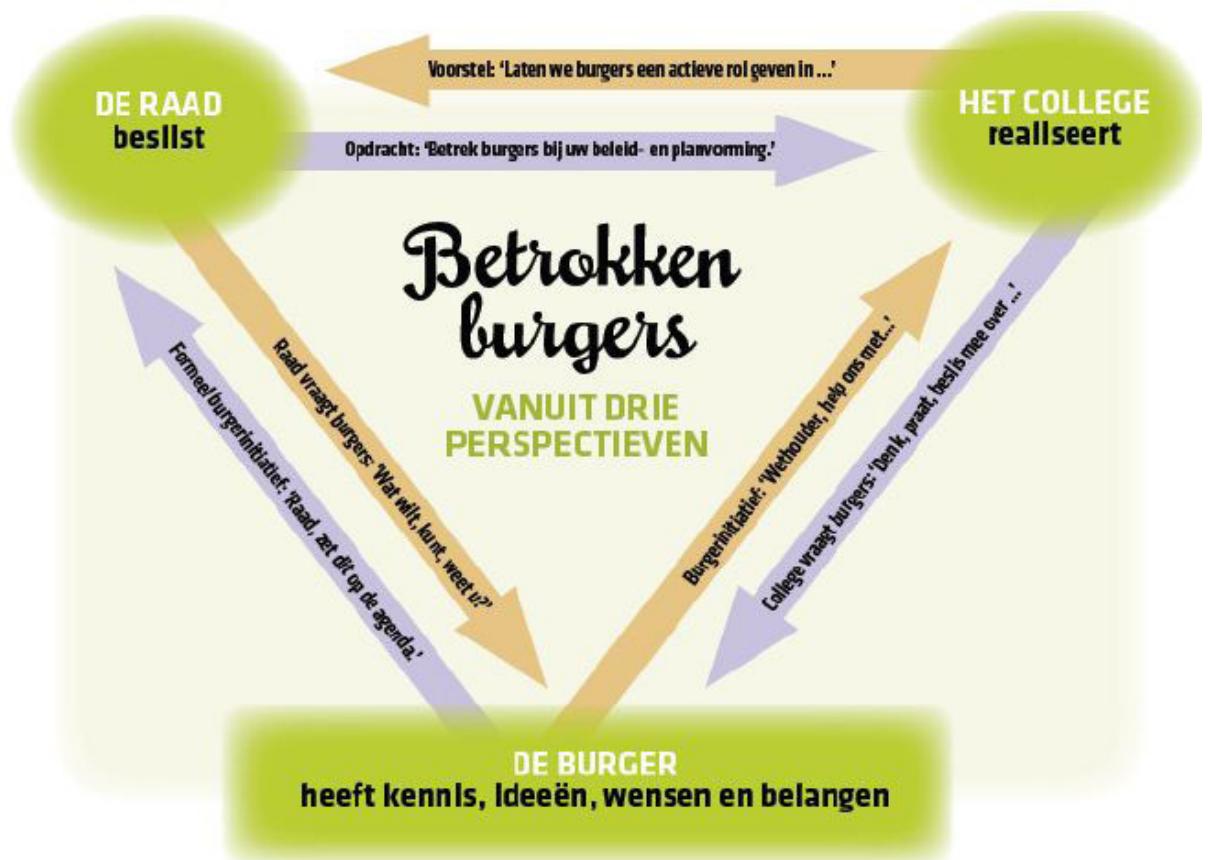
De raad van Weststellingwerf vindt het belangrijk in 2013 burgers te betrekken bij besluitvorming en zich daarbij een eigen rol aan te meten die (meer) recht doet aan het dualistisch bestel. Veel gemeenten zijn ons daarin voorgegaan. Wij zoeken allemaal naar wegen om de burger meer positie te geven in de politieke beleidsvorming op raadsniveau. Dat gaat soms met vallen en opstaan. Voor zowel de raad als de participanten is het namelijk vaak even wennen om op deze wijze te werken.

Wij pretenderen een moderne, open, voor iedereen toegankelijke gemeenteraad te willen zijn. In een steeds mondigere samenleving moet de gemeente daarom ook gebruik willen maken van alle kwaliteiten die inwoners van de gemeente hebben te bieden. Wij kunnen daarmee ons voordeel doen. Bovendien vraagt de kritische verhouding tussen burger en politiek (zie het rapport van de raad voor het openbaar bestuur '**vertrouwen op democratie**' uit 2010) om een aanpak die de democratie recht doet. Daarom: burgerparticipatie.

Burgerparticipatie, door wie?

Het initiatief voor burgerparticipatie kan vanuit de raad, het college of burgers zelf komen. Onderstaand schema geeft dat beeldend weer.

Figuur 1: Betrokken burgers vanuit drie perspectieven (Spoorboekje Burgerparticipatie, 2010)

Initiatief vanuit de raad

Het is de raad die voor zichzelf uitmaakt of hij bij een bepaald thema of onderwerp van plan is burgerparticipatie toe te passen. De raad kan daarbij gebruik maken van de lange termijnagenda, of zelf onderwerpen aanwijzen die zich lenen voor burgerparticipatie.

Het raadspresidium lijkt het aangewezen orgaan om de rol van initiatiefnemer namens de raad te vervullen. Het is van belang af te stemmen met het college wat de bedoelingen zijn van de raad en of het betreffende burgerparticipatietraject ambtelijke ondersteuning behoeft. Daarvoor moet in overleg met het college tijd beschikbaar komen. Tevens bestaat de mogelijkheid gebruik te maken van externe deskundigen. Daarvoor zal dan vervolgens wel budget moeten komen. Het voorstel daarvoor is €10.000,00 op jaarbasis. Bij de jaarlijks vast te stellen kadernota kan daarover een afweging gemaakt worden.

Voorbeelden thema's burgerparticipatie

De demografische gegevens van het afgelopen jaar staan ons nog vers in het geheugen: een dalend inwonertal en toenemende vergrijzing. Dit proces zal de komende jaren versterkt doorzetten. Het thema 'Leefbaarheid op het platteland' is daarom blijvend actueel. Dit onderwerp leent zich bij uitstek voor een burgerparticipatietraject. Alle aspecten die van belang zijn voor een vitaal platteland komen aan de orde. De Vereniging Kleine Dorpen zou een uitstekende partij zijn om bij dit onderwerp te betrekken. Het is iets waar we de komende jaren aan moeten werken. Dat kunnen we samen doen. Beide partijen hebben belang bij het werken aan de (toekomstige) leefbaarheid van onze gemeente.

Een onderwerp waarop we momenteel al inspelen is het initiatief van de raad rondom een culturele broedplaats in onze gemeente. Samen met burgers en instellingen denken we na over de behoefte aan een dergelijke broedplaats in Wolvega.

De moeilijkheid binnen dit proces is dat het zich lastig laat omschrijven wat wel of niet onderdeel van een participatietraject kan zijn. Bij andere gemeenten zijn voorbeelden van participatie bij bezuinigingsoperaties. Voorheen werd verondersteld dat zo'n onderwerp te abstract zou zijn voor een burgerparticipatietraject. Het blijkt echter dat burgers, instellingen en bedrijven ook hierin een prima rol kunnen vervullen.

Initiatief vanuit het college

Een nadrukkelijke wens van de gemeenteraad is inwoners te betrekken in bepaalde beleidsprocessen. Dit leidt tot betrokken burgers. Het college kan burgerparticipatie verwerken in collegevoorstellen en heeft op dat idee reeds positief gereageerd.

Voor het toepassen van burgerparticipatie door het college bestaat echter nog geen duidelijk beleid, geen duidelijke visie en kaders. In veel gevallen wordt het ad hoc toegepast. Daardoor is het voor de burger, de ambtelijke organisatie en de gemeenteraad onduidelijk wat hij van de gemeente kan en mag verwachten. Het ontbreekt aan structuur, er is geen procesbeschrijving en geen duidelijke coördinatie tijdens zo'n proces.

Daarom nodigen we het college uit een notitie te ontwikkelen met daarin duidelijke richtlijnen voor burgerparticipatie, als initiatief vanuit het college. Ons advies is een begin te maken door in raadsvoorstellen duidelijk te maken op welke manier het college burgers, instellingen en/of bedrijven reeds heeft betrokken bij dat betreffende voorstel. Dat kan door een apart kopje 'burgerparticipatie' te verwerken (onder communicatie, of apart toegevoegd). Het invullen van de paragraaf kan bijvoorbeeld met behulp van de checklist van het IPP (Bijlage III).

Verder is aan te bevelen om de gemeentelijke organisatie zodanig in te richten dat initiatieven van inwoners en organisaties serieus worden opgepakt. We moeten voorkomen dat inwoners vastlopen in het gemeentelijk apparaat, bijvoorbeeld door de éénloketfunctie en door ondersteuning van een medewerker die het initiatief begeleidt. Een koppeling van de initiatieven naar college en raad is daarbij gewenst.

Het gemeentelijk beleid zal hierdoor kwalitatief verbeteren en het draagvlak voor het beleid wordt zonder meer groter. Ergo: een positieve impuls voor de relatie tussen burgers en bestuur (bundeling van krachten).

Voorbeelden burgerparticipatie collegeniveau

Hoewel er dus vraag is naar meer structuur in dit proces, zijn al wel meerdere voorbeelden van succesvolle participatietrajecten in beleidsprocessen te noemen, die op collegeniveau plaatsvonden. Recent voorbeeld is de herinrichting van de Steenwijkerweg-Heerenveense weg en de totstandkoming van het bestemmingsplan buitengebied.

Initiatief vanuit burgers

Ook burgers kunnen initiatieven ontwikkelen om te komen tot burgerparticipatie. Die mogelijkheid willen wij bieden door een verordening burgerinitiatief te openen. De burger moet daarbij vrij zijn om een onderwerp te bepalen. Dat onderwerp dient echter wel betrekking te hebben op de bevoegdheid van de raad. Een voorwaarde die we willen stellen is dat tenminste honderd kiesgerechtigde ingezetenen van onze gemeente het burgerinitiatief ondersteunen. Verdere voorwaarden kunnen worden uitgewerkt in een verordening voor het burgerinitiatief.

Digitale burgerparticipatie

Steeds meer gemeenten proberen sociale media en andere online media in te zetten om burgers te betrekken bij beleidsvorming of andere dossiers. Voorbeelden hiervan zijn digitale burgerpanels, chatsessies en participatie via kanalen als Facebook en Twitter. Algemeen is de ervaring dat online participatie specifieke groepen trekt die anders buiten beschouwing zouden blijven.

In sommige gevallen kan het gebruik van sociale media een traject positief ondersteunen. Het is een praktische, snelle manier om burgers te betrekken bij processen (mits het goed wordt ingezet). Daarbij in acht nemend dat niet elk proces zich leent voor online chatsessies of digitale input. Dat is afhankelijk van het onderwerp, de doelgroep en de omgeving waarin het plaatsvindt. Soms is het simpelweg beter om 'ouderwets' met elkaar om tafel te gaan zitten. Het is evenwel aan te raden om per onderwerp te bekijken of digitale ondersteuning zinvol is bij het burgerparticipatietraject.

Wij stellen daarom voor om dezelfde werkgroep die een burgerparticipatietraject vormgeeft, te laten onderzoeken op welke manier burgerparticipatie digitaal kan plaatsvinden, binnen de haalbaarheidskaders van de gemeente(raad) Weststellingwerf.

Een startdocument voor burgerparticipatie

Het opstellen van een startdocument is de eerste stap. Dat document bevat de volgende onderwerpen:

- thema van het burgerparticipatietraject
- deelnemers
- doel burgerparticipatie (uitleg: waarom juist bij dit traject)
- mate van invloed van de burger (participatieniveau)
- wat staat ter discussie / wat niet? (kaders stellen)
- vormgeving traject (beoogde participanten, werkvorm, communicatiekanalen en -instrumenten, communicatiemomenten en terugkoppeling)
- budget / dekking

In dit startdocument staat tevens een motivatie of aanvullend op het participatietraject nog inspraak nodig is, of dat het traject an sich volstaat. Een voorbeeld van een format voor een startdocument is als bijlage toegevoegd (bijlage I). Een omgevingsanalyse kan eveneens een hulpmiddel zijn bij het invullen van het startdocument. Een voorbeeld van een omgevingsanalyse is als bijlage toegevoegd (bijlage II) en het afwegingskader IPP is als afzonderlijke bijlage (III) bijgevoegd.

Het raadspresidium kan per thema of onderwerp een werkgroep uit zijn midden samenstellen die namens de raad zorgt voor de organisatie rond het traject. De ondersteuning hiervan ligt in handen van de raadsgriffier, samen met de ambtelijke ondersteuning (die wordt op verzoek van de raad door de organisatie geleverd). De raadsgriffier is verantwoordelijk voor het startdocument en andere onderliggende stukken. Met het college wordt afgestemd welke rol de ambtelijke organisatie in de ondersteuning kan bieden. Op voorstel van het raadspresidium wordt het startdocument door de raad vastgesteld als basis voor het participatietraject.

Thema burgerparticipatietraject 2013 - 2014

De raads werkgroep stelt voor het model burgerparticipatie nog dit jaar te starten met als **thema 'leefbaarheid op het platteland'**. Een actueel onderwerp, gezien de voorspelde ontvolking van het platteland. Ook voor Weststellingwerf is dat een onontkoombaar feit.

Het is goed om daar samen met burgers, instellingen en bedrijven bij stil te staan, de gevolgen ervan te overzien en indien mogelijk maatregelen te treffen. Misschien moeten we volstaan met de conclusie dat het is zoals het is. Misschien kunnen we het tij niet keren, maar voordat we daarover een conclusie trekken, willen we samen met burgers om tafel. Of wie weet: online chatten. Wij stellen voor een werkgroep uit de raad samen te stellen die dit burgerparticipatietraject gaat voorbereiden en - wij weten dat de Vereniging Kleine Dorpen hier graag over meepraat.

Kortom, wij stellen voor:

- 1. Kies voor burgerparticipatie zoals in de notitie is beschreven*
- 2. Kies voor een burgerparticipatietraject 2013 – 2014 'leefbaarheid op het platteland'*
- 3. Laat dit traject voorbereiden door een door u samen te stellen raads werkgroep*
- 4. Kies voor een afzonderlijk burgerparticipatie budget van €10.000,00*
- 5. Nodig het college uit voor haar eigen burgerparticipatie ter zake een notitie te ontwikkelen*
- 6. Raadsvoorstellen aan te passen met een communicatie/ burgerparticipatieparagraaf*
- 7. Een verordening Burgerinitiatief te laten opstellen door de genoemde raads werkgroep.*
- 8. De eerder genoemde raads werkgroep te laten onderzoeken welke digitale vormen van burgerparticipatie er zijn en wat haalbaar is voor de gemeente(raad) Weststellingwerf.*

Bijlage I: FORMAT STARTDOCUMENT

Startdocument ..... (naam project)

Openbaar / Niet-openbaar

Wat is de aanleiding voor dit startdocument	Omschrijf in een korte inleiding de aanleiding van het opstellen van dit startdocument.
Wat willen we bereiken? (doel)	Omschrijf wat bereikt moet worden met het nieuwe werk/project/beleid <i>(als je een brug gaat bouwen, is je doel een vlotte doorstroming van het verkeer.)</i>
Wat gaan we daarvoor doen? (resultaat)	Schrijf dat SMART op. Het resultaat is een visie- of beleidsnota, een werk, levering of dienst waarmee de doelen bereikt worden. Noem maatschappelijke effecten en indicatoren. <i>(dus: op die datum is de brug gebruiksklaar, op 30 werkstations draait op 1 oktober programma X).</i>
Waarom is het nodig? (probleem)	Omschrijf dit. Wat is het probleem en wat moet er worden opgelost? <i>(slechte verbinding tussen A en B; langzaam en ingewikkeld computerprogramma).</i>
waarom moet het juist nu? (aanleiding)	Waarom wordt er NU aan het probleem/idee/initiatief gewerkt? <i>(zwaar ongeluk op een andere overbelaste brug; een rapport over de foutmeldingen in het oude computerprogramma)</i>
Waar moeten we op letten? (risico's en neveneffecten)	Zijn er risico's/knelpunten/zwakke plekken die tot gevolg kunnen hebben dat het doel en resultaat niet behaald worden? Welke? Hoe zijn deze te vermijden? <i>(het betreft hier de belangrijkste risico's. een uitgewerkte risicoanalyse werk je uit in het projectplan, niet in de startnotitie)</i> Welke positieve en/of negatieve effecten kunnen onbedoeld in beeld komen? <i>(bij nieuwe software zou aanschaf van nieuwe pc's wel eens noodzakelijk kunnen zijn. Bij aanleg nieuwe tunnel kan groot aanbod verkeer verbreding van wegen tot gevolg hebben, maar ook groot en nieuw aanbod van toerisme. Neveneffecten hebben altijd te maken met de gevolgen van het project.)</i>
Wat hoort niet bij dit project? (afbakening)	Wat behoort er NIET tot het resultaat van het beleid/project? Dit moet wel relatie hebben met het project. <i>(brug: bijv. geen wegmarkeringen en ANWB borden; computerprogramma: bijv. geen opleiding van medewerkers)</i>
planning	Korte planning: overzicht, evt. belangrijkste besluitmomenten en vooral wanneer het project klaar is. <i>(de uiteindelijke planning werk je uit in het projectplan, niet in het startdocument)</i>
Wie doet er mee? (participatie)	Wie gaan meedoen en meedenken, samenwerkingspartners én participatieplatforms of andere meedenkers/belanghebbenden. Is burgerparticipatie gewenst en zo ja, welke vorm van participatie wordt gebruikt? (zie bijlage I en II Nota burgerparticipatie voor de uitwerking hiervan) Noem ook de wettelijke vormen van participatie die nodig zijn (inspraak) <i>(de aanpak van de participatie werk je uit in het projectplan, uitvoeringsplan o.i.d.)</i>

<p>Wie doet wat? (rollen)</p>	<p>Welke rol heeft de burger (inwoners, organisaties, instellingen en bedrijven)? De inhoud van die rol en de mate van invloed varieert van “toehoorder, geconsulteerde, adviseur, samenwerkingspartner tot meebeslisser” (Zie schema Nota burgerparticipatie blz.4). Wie is verantwoordelijk voor en inzet burgerparticipatie door? Ligt het initiatief bij raad of college (Zie schema Nota burgerparticipatie blz. 5)? <i>(De ambtelijke organisatie adviseert over toepassing van burgerparticipatie, stelt bijvoorbeeld een startdocument op en geeft dat na besluitvorming concreet vorm. Als het initiatief bij de raad ligt zal dit i.o.m. de raad plaatsvinden.)</i></p>
<p>Communicatie</p>	<p>Wanneer, hoe en aan wie wordt (tussentijds) informatie verstrekt over het project? Kort: met wie, wanneer en welk medium <i>(het uiteindelijke communicatieplan werk je uit in het projectplan, uitvoeringsplan o.i.d.)</i></p>
<p>Evaluatie</p>	<p>Wanneer, door wie en met welke middelen wordt de totstandkoming/ realisatie van het beleidsnota/project geëvalueerd? <i>(wat hebben we geleerd van deze aanpak, wat waren sterke dingen? Wat moeten we niet meer doen en welke dingen moeten een volgende keer anders?)</i></p>
<p>Wat hebben we voor het project nodig? (randvoorwaarden)</p>	<p>Wat heb je nodig om het resultaat te realiseren? <i>(De beheersaspecten voor projectmatig werken: tijd, geld-middelen, kwaliteit, organisatie en informatie geeft de projectleider in algemene termen aan. De randvoorwaarden werk je verder uit in het projectplan, uitvoeringsplan o.i.d.)</i></p>
<p>Heeft het project draagvlak? (haalbaarheid)</p>	<p>Bepaal de haalbaarheid van het realiseren van het project aan de hand van bijvoorbeeld de factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Economische haalbaarheid: kostprijs, prijs/kwaliteit</i> • <i>Technische haalbaarheid: is het project produceerbaar</i> • <i>Commerciële haalbaarheid: markt, ontwikkelingen, alternatieven</i> • <i>Maatschappelijke haalbaarheid: politiek, vanuit milieutechnische hoek</i> • <i>Haalbaarheid qua middelen: genoeg mensen, apparatuur, tijd, geld</i>

Bijlage II Omgevingsanalyse

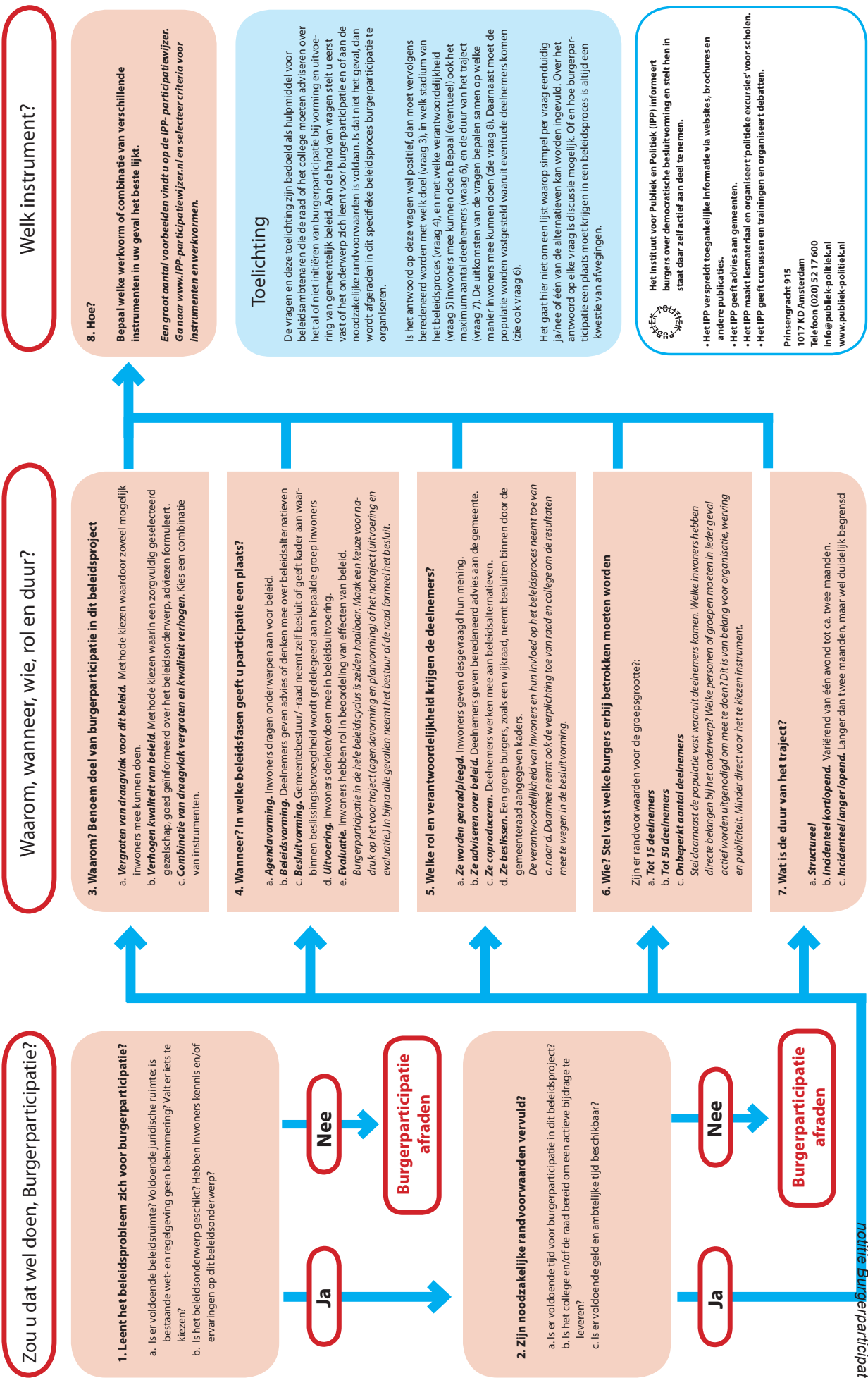
	Belang onderwerp voor de actor zelf	Belang actor voor de gemeente (ook financieel)	Houding	Kracht & relatie
	<p>Wat is het belang is van een bepaalde actor.</p> <p>+++ heel groot belang + groot belang +/- gemiddeld belang - weinig belang -- geen belang</p>	<p>Hoe belangrijk is de actor voor de gemeente ?</p> <p>+++ heel erg belangrijk ++ belangrijk +/- gemiddeld - niet zo belangrijk -- onbelangrijk</p>	<p>Hoe staat de actor tegenover het onderwerp?</p> <p>+ positief +/- neutraal - negatief</p>	<p>Mate van invloed in termen van macht, aanzien, historie, omvang.</p> <p>+++ heel veel invloed ++ invloed, +/- gemiddeld - weinig invloed -- geen invloed</p>
12	<p>1. Om welke partijen kan je niet heen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie zitten er aan tafel als er besloten wordt over plan, voortgang en uitvoering? • Wie zijn ambtelijke voorbereiders van de plannen? • Wie zijn in staat om de plannen tegen te houden? - geef in ieder geval aan of en welke rol vaste overlegpartners of adviesraden in het proces krijgen. 			
	<p>2. Om welke partijen wil je niet heen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wier 'lekenoordeel' en ervaring wil je benutten? • Met wier deskundigheid en frisse blik kun je je voordeel doen? • Wier geld en relaties kunnen goed van pas komen? • Wie heb je nodig om je plan te realiseren? 			
	<p>3. Wie spelen nog meer een rol?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie ontwikkelen er plannen in een aanpalend gebied of beleidsterrein? (Het kan gaan om plannen die stroken maar ook strijdig zijn met onze plannen). • Wie houden er toezicht op de kwaliteit van de besluitvorming? • Wie moeten de plannen uitvoeren? 			

<p>4. Wie zijn lastig te vinden?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie zijn de toekomstige gebruikers/ bewoners? • Wie vormen de zwijgende meerderheid? • Wie zijn degenen die geen nieuwsbrieven, advertenties en folders lezen? 				
<p>5. De partijen waar van je niet weet dat ze erbij horen (raadpleeg voor beantwoording van deze vragen een collega).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie zijn degenen waarvan jij misschien niet vindt dat zeer bijhoren, maar zichzelf wel? • Wie zijn degenen die gaandeweg - door een koerswijziging - bij de plannen betrokken raken? (deze vraag is relevant bij een update). • Wie zijn degenen waarvan je niet weet dat ze bestaan en wat ze doen? 				

Afwegingskader burgerparticipatie bij beleid

Zou u dat wel doen, Burgerparticipatie?

1. Leent het beleidsprobleem zich voor burgerparticipatie?
 a. Is er voldoende beleidsruimte? Voldoende juridische ruimte: is bestaande wet- en regelgeving geen belemmering? Valt er iets te kiezen?
 b. Is het beleidsonderwerp geschikt? Hebben inwoners kennis en/of ervaringen op dit beleidsonderwerp?

Ja → **Burgerparticipatie afraden**

2. Zijn noodzakelijke randvoorwaarden vervuld?
 a. Is er voldoende tijd voor burgerparticipatie in dit beleidsproject?
 b. Is het college en/of de raad bereid om een actieve bijdrage te leveren?
 c. Is er voldoende geld en ambtelijke tijd beschikbaar?

Ja → **Burgerparticipatie afraden**

Waarom, wanneer, wie, rol en duur?

3. Waarom? Benoem doel van burgerparticipatie in dit beleidsproject
 a. *Vergroten van draagvlak voor dit beleid.* Methode kiezen waardoor zoveel mogelijk inwoners mee kunnen doen.
 b. *Verhogen kwaliteit van beleid.* Methode kiezen waarin een zorgvuldig geselecteerd gezelschap goed geïnformeerd over het beleidsonderwerp, adviezen formuleert.
 c. *Combinatie van draagvlak vergroten en kwaliteit verhogen.* Kies een combinatie van instrumenten.

4. Wanneer? In welke beleidsfasen geeft u participatie een plaats?
 a. *Agendavorming.* Inwoners dragen onderwerpen aan voor beleid.
 b. *Beleidsvorming.* Deelnemers geven advies of denken mee over beleidsalternatieven
 binnen beslissingsbevoegdheid wordt gedelegeerd aan bepaalde groep inwoners
 d. *Uitvoering.* Inwoners denken/doen mee in beleidsuitvoering.
 e. *Evaluatie.* Inwoners hebben rol in beoordeling van effecten van beleid.
Burgerparticipatie in de hele beleidscyclus is zelden haalbaar. Maak een keuze voor nadruk op het voortraject (agendavorming en planvorming) of het natraject (uitvoering en evaluatie). In bijna alle gevallen neemt het bestuur of de raad formeel het besluit.

5. Welke rol en verantwoordelijkheid krijgen de deelnemers?
 a. *Ze worden geraadpleegd.* Inwoners geven desgevraagd hun mening.
 b. *Ze adviseren over beleid.* Deelnemers geven beredeneerd advies aan de gemeente.
 c. *Ze coproduceren.* Deelnemers werken mee aan beleidsalternatieven.
 d. *Ze beslissen.* Een groep burgers, zoals een wijkraad, neemt besluiten binnen door de gemeenteraad aangegeven kaders.
De verantwoordelijkheid van inwoners en hun invloed op het beleidsproces neemt toe van a. naar d. Daarmee neemt ook de verplichting toe van raad en college om de resultaten mee te wegen in de besluitvorming.

6. Wie? Stel vast welke burgers erbij betrokken moeten worden
 Zijn er randvoorwaarden voor de groepsgrootte?:
 a. *Tot 15 deelnemers*
 b. *Tot 50 deelnemers*
 c. *Onbepikt aantal deelnemers*
Stel daarnaast de populatie vast waaruit deelnemers komen. Welke inwoners hebben directe belangen bij het onderwerp? Welke personen of groepen moeten in ieder geval actief worden uitgenodigd om mee te doen? Dit is van belang voor organisatie, werving en publiciteit. Minder direct voor het te kiezen instrument.

7. Wat is de duur van het traject?
 a. *Structureel*
 b. *Incidenteel kortlopend.* Variërend van één avond tot ca. twee maanden.
 c. *Incidenteel langer lopend.* Langer dan twee maanden, maar wel duidelijk begrensd

Welk instrument?

8. Hoe?
 Bepaal welke werkvorm of combinatie van verschillende instrumenten in uw geval het beste lijkt.
Een groot aantal voorbeelden vindt u op de IPP-participatiewijzer. Ga naar www.ipp-participatiewijzer.nl en selecteer criteria voor instrumenten en werkvormen.

Toelichting
 De vragen en deze toelichting zijn bedoeld als hulpmiddel voor beleidsambtenaren die de raad of het college moeten adviseren over het al of niet initiëren van burgerparticipatie bij vorming en uitvoering van gemeentelijk beleid. Aan de hand van vragen stelt u eerst vast of het onderwerp zich leent voor burgerparticipatie en of aan de noodzakelijke randvoorwaarden is voldaan. Is dat niet het geval, dan wordt afgeraden in dit specifieke beleidsproces burgerparticipatie te organiseren.
 Is het antwoord op deze vragen wel positief, dan moet vervolgens beredeneerd worden met welk doel (vraag 3), in welk stadium van het beleidsproces (vraag 4), en met welke verantwoordelijkheid (vraag 5) inwoners mee kunnen doen. Bepaal (eventueel) ook het maximum aantal deelnemers (vraag 6) en de duur van het traject (vraag 7). De uitkomsten van de vragen bepalen samen op welke manier inwoners mee kunnen doen (zie vraag 8). Daarnaast moet de populatie worden vastgesteld waaruit eventuele deelnemers komen (zie ook vraag 6).
 Het gaat hier niet om een lijst waarop simpel per vraag eenduidig ja/nee of één van de alternatieven kan worden ingevuld. Over het antwoord op elke vraag is discussie mogelijk. Of en hoe burgerparticipatie een plaats moet krijgen in een beleidsproces is altijd een kwestie van afwegingen.

Het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) informeert burgers over democratische besluitvorming en stelt hen in staat daar zelf actief aan deel te nemen.
 • Het IPP verspreidt toegankelijke informatie via websites, brochures en andere publicaties.
 • Het IPP geeft advies aan gemeenten.
 • Het IPP maakt lesmateriaal en organiseert 'politieke cursussen' voor scholen.
 • Het IPP geeft cursussen en trainingen en organiseert debatten.
 Princenpracht 915
 1017 KD Amsterdam
 Telefoon (020) 52 17 600
 info@publiek-politiek.nl
 www.publiek-politiek.nl